

1978, 20. října – Sdělení VONS č. 47 o vzetí Jaromíra Šavrdu do vazby a jeho trestním stíhání pro trestný čin pobuřování.¹

Dne 26. 9. 1978 byl vzat do vazby dr. Jaromír Šavřda, nar. 25. května 1933, bytem Ostrava-Zábřeh, Výškovická 87. Podle sdělení vyšetřovatele je obviněn z trestného činu pobuřování (§ 100 tr. z.), bližší podrobnosti obvinění nejsou zatím známy.

Dne 25. 9. 1978 byla v bytě dr. Jaromíra Šavrdu provedena domovní prohlídka, při níž byly odňaty různé rukopisy, strojopisy literárních děl a nedokončené opisy Solženicynova Souostroví Gulag a úryvku z Pamětí Prokopa Drtiny, pojednávajícího o Mnichovu; dále též tři psací stroje.²

Dr. Jaromír Šavřda absolvoval filozofickou fakultu a studoval též na fakultě právní, odkud byl krátce před promoci vyloučen (1972). V roce 1969 byl vyloučen z KSČ. Byl členem Svazu čs. spisovatelů, jeho poslední publikovaná práce – Kniha kralovrahů – byla v roce 1971 stažena z prodeje; od té doby prošel různými povoláními, nyní je v invalidním důchodu. Je vážně nemocen: srdeční choroba, TBC ledviny. Jeho manželka Dolores Šavřdová bydlí na téže adrese; má jednoho dospělého syna.³

Trestní stíhání a vazba dr. Šavrdu jsou dokladem – bohužel nikoli prvním – toho, že neochota spisovatele podřídit svou tvorbu byrokratickému diktátu a jeho aktivní zájem o neoficiální kulturu jsou v tomto státě považována za trestný čin. Výbor konstatuje, že tento postup hrubě odporuje čs. ústavě i zákonům a že navíc poškozují pověst naší republiky v zahraničí.⁴

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 12, s. 8.

POZNÁMKY

¹ K případu Jaromíra Šavrdu viz dále sdělení VONS č. 133, dokument č. 134, a dokument č. 1160.

- ² Domovní prohlídka byla provedena na základě Šavrdova trestního stíhání pro trestný čin nedovoleného podnikání podle § 118 odst. 1 tr. zák., které zahájil dne 23. 9. 1978 vyšetřovatel odboru vyšetřování VB Městské správy SNB Ostrava por. Zdeněk Pavlíček. Důvodem bylo právní poradenství, které Šavrd – v té době již v invalidním důchodu – poskytoval pouze za režijní náklady. V průběhu prohlídky byly nalezeny samizdatové publikace, které Šavrd rozmnožoval. Na základě tohoto nálezu rozšířil vyšetřovatel dne 26. 9. 1978 trestní stíhání J. Šavrdy o výše uvedené obvinění z trestného činu pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a), c), odst. 3 písm. a) tr. zák. Domovní prohlídka byla provedena také na Šavrdově rekreační chalupě. Výše uvedená usnesení viz in: OS v Ostravě, soudní spis k případu Jaromíra Šavrdy (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 118/90; usnesení vyšetřovatele odboru vyšetřování VB Městské správy SNB Ostrava por. Zdeňka Pavlíčka o provedení domovní prohlídky u J. Šavrdy z 28. 9. 1978 viz též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 291, sign. I/1, kart. 46.
- ³ Vzhledem k postojům, které Šavrd zaujal zejména v roce 1968 a v následujícím období normalizace, zaměřila na něj svoji pozornost také StB. U Krajské správy StB v Ostravě byl na něj založen první svazek prověřovací posléze signální svazek 18. 1. 1971 pod reg. č. 13486. Dne 6. 2. 1974 byl zaveden u stejného útvaru osobní svazek s krycím názvem „Šavle“ a reg. č. 15839. Svazek byl po jeho smrti uložen do archivu pod arch. č. AA23371, viz: <http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky> [28. 2. 2014]. Šavrd se od roku 1972 věnoval rozmnožování knih ve své vlastní edici s názvem Libri prohibiti, kde vydával také svá vlastní díla. Po seznámení s Albertem Černým v roce 1977 pokračoval v této činnosti také v rámci samizdatové edice Petlice založené Ludvíkem Vaculíkem. Podle manželky Dolores Šavrdové jeho první zatčení proběhlo na základě udání jeho bývalé kolegyně, jejíž manžel požádal o svázání svých samizdatů. Životní příběh J. Šavrdy byl zpracován ve dvou televizních dokumentech. Pro cyklus „Neznámí hrdinové – Pohnuté osudy“ připravil režisér Jiří Fiedor v roce 2009 film s názvem *Sám voják v poli – Jaromír Šavrd*. Rozsáhlejší dokument natočila v témže roce režisérka Petra Všelichová pod názvem *Přechodné adresy Jaromíra Šavrdy*, <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10204458965-neznami-hrdinove/209452801390009-neznami-hrdinove-pohnute-osudy/>, <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10213072648-prechodne-adresy-jaromira-savrdy/409235100031001/> [28. 2. 2014]. K životu a literární tvorbě Jaromíra Šavrdy viz také text Jakuba ADÁMKA: *Jaromír Šavrd – Svědomí Ostravy*, Ostrava 2010, přístupný in: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek-jaromir-savrd-svedomi-ostravy-1433/> [28. 2. 2014].
- ⁴ Ve sbírce VONS je dochována zpráva o průběhu Šavrdova případu, kterou připravila jeho manželka Dolores Šavrdová. Také ona byla předvolána ke svědecké výpovědi na StB, což odmítla. Ve svém dopise přátelům ze 30. 11.

1978 popisuje neutěšený zdravotní stav manžela následkem umístění ve vazbě. Dopis je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 291, sign. IV/2, kart. 46. Podle svědecké výpovědi Alberta Černého, který Šavrdu k práci na edici Petlice přivedl, ho Šavrdová požádala v září 1978 o pomoc a radu, jak v případě jejího manžela postupovat, zároveň také předala zprávu o jeho zatčení. Černý oslovil dalšího spolupracovníka z brněnské redakce edice Petlice, Jiřího Müllera, jenž doporučil, aby kontaktovala člena VONS Václava Bendu. Prostřednictvím Müllera potom získala Šavrdová finanční pomoc určenou na obhajobu svého manžela. Viz protokol o výslechu svědka A. Černého dne 25. 4. 1979, OS v Ostravě, soudní spis k případu Jaromíra Šavrdy (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 118/90.

Šavrda patřil mj. mezi vášnivé chovatele perských koček, proto Šavrdová informovala při této příležitosti o případu svého manžela také prezidenta Rakouského svazu pro chov ušlechtilých koček (Österreichischer Verband für die Zucht und Haltung von Edelkatzen), kterým byli pozváni na výstavu, Dopis D. Šavrdové z 29. 9. 1978 viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 291, sign. IV/1, kart. 46.